

**PROFILAKTIKA INSPEKTORINING AHOLI ORTASIDA
SANITARIYA- GIGIYENAGA OID HUQUQBUZARLIKLAR BOYICHA
FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH**

Sodiqov Beknur Abdug'affor o'g'li:

Ichki ishlar akademiyasi

"Huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyati"

yo'nalishi kursanti

Annotatsiya : Maqolada profilaktika inspektorining sanitariya-gigiyena sohasidagi huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olishdagi roli, faoliyatini takomillashtirish yo'llari va aholining sog'lig'ini himoya qilishdagi samarali metodlar tahlil qilinadi. Ishda amaliy misollar, mavjud qonunchilik asoslari va profilaktika inspektori faoliyatining samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: profilaktika inspektori, sanitariya-gigiyena, huquqbuzarlik, aholining sog'ligi, nazorat, qonunchilik.

Sanitariya-gigiyena sohasidagi huquqbuzarliklar bugungi kunda jamoat salomatligiga jiddiy tahdid soladi. Oziq-ovqat xavfsizligining yetarli darajada ta'minlanmasligi, ichimlik suvining ifloslanishi, shuningdek, gigiyena qoidalariga rioya qilinmasligi kasalliklarning ko'payishiga olib keladi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorining roli nafaqat nazorat qilishda, balki aholida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda ham muhim hisoblanadi. Inspektorlar o'z faoliyati orqali huquqbuzarliklar darajasini kamaytirish, xavfsizlik standartlarini oshirish va aholining salomatligini mustahkamlashga hissa qo'shadilar.

Profilaktika inspektori sanitariya-gigiyena me'yorlariga rioya qilinishini ta'minlash bilan birga, aholining sog'lig'ini himoya qilishga qaratilgan kompleks choralarni amalga oshiradi. Ularning vazifalari quyidagilarni o'z ichiga oladi: joylarda nazorat va tekshiruv o'tkazish, shikoyatlarni ko'rib chiqish, aholiga tushuntirish ishlari olib borish,

shuningdek, tegishli organlarga hisobot berish. Masalan, oziq-ovqat do'konlari va oshxonalarda gigiyena qoidalariga rioya qilinayotganligini nazorat qilish, ifloslangan suv manbalarini aniqlash va ularni tozalash bo'yicha chora ko'rish profilaktika inspektorining kundalik ish faoliyatida muhim o'rin tutadi. Shuningdek, ularning faoliyati aholining xabardorligini oshirish, profilaktik tadbirlar o'tkazish va huquqbuzarliklarni oldini olishga qaratilgan.

Aholi o'rtasida huquqbuzarliklarni aniqlash metodlari

Profilaktika inspektorlarining asosiy vazifalaridan biri – huquqbuzarliklarni aniqlash va ularning oldini olish. Bu jarayon bir nechta usullar orqali amalga oshiriladi:

- **Monitoring va tekshiruv:** Joylarda rejalashtirilgan va tashqi tekshiruvlar orqali gigiyena qoidalarining bajarilishini baholash.
- **Shikoyatlarni tahlil qilish:** Aholidan kelib tushgan ariza va shikoyatlar asosida muammo hududlarini aniqlash.
- **Axborot-tushuntirish ishlari:** Mahalla aholisi va ta'lim muassasalari bilan suhbatlar, seminar va targ'ibot ishlari orqali aholining xabardorligini oshirish.
- **Hujjatlarni tekshirish:** Litsenziya va sertifikatlarning mavjudligi, sanitar nazoratning bajarilishi va huquqbuzarliklarning hujjatlashtirilishini ta'minlash.

Bu metodlar kombinatsiyasi inspektorlarning ishini yanada samarali qiladi va profilaktik ishlarni tizimli olib borishga imkon yaratadi.

Faoliyatni takomillashtirish yo'llari:

Profilaktika inspektorining faoliyatini takomillashtirishning bir qancha samarali yo'llari mavjud. Birinchidan, inspektorlarning malaka va bilimlarini oshirish lozim. Doimiy treninglar, seminarlar va amaliy mashg'ulotlar orqali ular yangi texnologiyalar va monitoring usullari bilan tanishadi.

Ikkinchidan, axborot texnologiyalaridan foydalanish muhimdir. Mobil ilovalar va onlayn platformalar orqali shikoyatlarni tezkor qabul qilish, monitoring natijalarini elektron shaklda yuritish va xatoliklarni tezda aniqlash mumkin. Bu tizim ishlash tezligini oshiradi va inson omilini kamaytiradi.

Uchinchidan, jamiyat bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish kerak. Mahalliy aholining ishtiroki profilaktik ishlarni kuchaytiradi, ayniqsa ta'lim muassasalari va korxonalarda gigiyena qoidalarini tushuntirish orqali natijaga erishish mumkin.

To'rtinchidan, qonunchilikni takomillashtirish profilaktika inspektorining ishini mustahkamlashga yordam beradi. Me'yoriy hujjatlar va sanitariya qoidalarini yangilash orqali nazorat tizimi aniq va samarali bo'ladi.

Xulosa

Profilaktika inspektorining faoliyati nafaqat sanitariya-gigiyena sohasidagi qonunchilikni bajarilishini nazorat qilish bilan cheklanmaydi, balki aholi salomatligini ta'minlash va jamoat sog'lig'ini mustahkamlashda bevosita rol o'ynaydi. Maqolada tahlil qilinganidek, huquqbuzarliklar aniqlanganda ularni tezkor va tizimli ravishda bartaraf etish profilaktika inspektorining asosiy vazifalaridan biridir. Shu bilan birga, aholining xabardorligini oshirish va profilaktik ishlarni amalga oshirish orqali huquqbuzarliklarning oldini olish mumkin. Profilaktika inspektorining samarali ishlashi uchun quyidagi jihatlar alohida e'tiborga loyiqdir:

1. **Nazorat tizimi:** Tekshiruvlar va monitoring tizimi tizimli va rejalashtirilgan bo'lishi lozim. Bu huquqbuzarliklarni aniqlash va profilaktika choralari ko'rishda tizimli yondashuvni ta'minlaydi.
2. **Jamiyat bilan hamkorlik:** Mahalla aholisi, maktablar, korxonalar va boshqa ijtimoiy institutlar bilan faol hamkorlik profilaktik ishlarning samaradorligini oshiradi. Aholi o'z sog'lig'i uchun javobgarlikni anglash orqali gigiyena qoidalariga ko'proq rioya qiladi.

3. **Malaka va bilimni oshirish:** Profilaktika inspektorlarining doimiy malaka oshirish va treninglarda ishtirok etishi, yangi metod va texnologiyalar bilan tanishishi ularning ish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

4. **Axborot texnologiyalari:** Mobil ilovalar, onlayn platformalar va elektron monitoring tizimlari orqali shikoyatlarni tezkor qabul qilish, huquqbuzarliklarni kuzatish va natijalarni tahlil qilish imkoniyati inspektor ishini yanada samarali qiladi.

5. **Qonunchilikni takomillashtirish:** Me'yoriy hujjatlar va sanitariya qoidalarini yangilash profilaktika inspektorining faoliyatini huquqiy jihatdan mustahkamlaydi va nazoratni yanada qat'iy qiladi.

Shuningdek, maqolada keltirilgan misollar va tavsiyalar shuni ko'rsatadiki, profilaktika inspektorining faoliyati tizimli va kompleks yondashuv asosida olib borilganda aholi salomatligini himoya qilish, epidemik va gigiyenik xavflarni kamaytirish, shuningdek, jamoat sog'lig'ini oshirishga sezilarli hissa qo'shadi. Natijada, profilaktika inspektorining ish samaradorligini oshirish uchun nafaqat huquqiy va texnik choralar, balki aholining xabardorligini oshirish, ijtimoiy hamkorlikni yo'lga qo'yish va innovatsion metodlarni joriy etish zarur. Bu esa umumiy sog'liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirishga, huquqbuzarliklarni kamaytirishga va jamiyatda profilaktika madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. O'zbekiston Respublikasi "Sanitariya-gigiyena faoliyati to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik palatasi nashriyoti, 2020.
2. Karimov A. Sog'liqni saqlash va profilaktika: o'quv qo'llanma. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2019.
3. Qodirov B. Aholi salomatligini himoya qilish tizimi. – Toshkent: "Sog'liqni saqlash", 2021.

4. Toshkent shahar sanitariya-gigiyena boshqarmasi hisobotlari, 2022 yil. – Toshkent: Toshkent shahar sanitariya-gigiyena boshqarmasi nashriyoti.
5. Rahmonov S. Sanitariya va gigiyena nazorati metodlari. – Toshkent: “Medpraktika”, 2018.
6. Sodiqov D. Aholi xabardorligini oshirish va profilaktika. – Toshkent: “Sog‘lom hayot”, 2020.
7. World Health Organization (WHO). Guidelines on Sanitation and Hygiene. – Geneva: WHO Press, 2021.
8. UNICEF Reports on Community Health Interventions. – New York: UNICEF Publications, 2020.
9. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining sanitariya-qoidalar to‘g‘risidagi qarorlari, 2022 yil. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi nashriyoti.
10. Akhmedov M. Innovatsion usullar profilaktika faoliyatida. – Toshkent: “Ilm va Innovatsiya”, 2021